Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 3 | Sreda, 8. januarja 1936 | Leto XI

Roosevelt in njegova poslanica kongresu:

„Boj diktaturam in avtokratičnim režimom“

Predvsem na naslov Italije in Nemčije

Dne 3. t. m. se je po štirih mesecih zopet sestal kongres (parlament) Zedinjenih držav v Ameriki, ki volijo prihodnje leto predsednika. Poslanica predsednika Roosevelta se mora smatrati kot vodilo državne politike v bližnji bodočnosti. Roosevelt je v svoji poslanici oster kritik mednarodne politike in zagovornik nevtralnosti Zedinjenih držav.

Tako pravi spomenica, da je v Ameriki prodrla na vsej črti politika dobrega sosedstva. Drugačen je položaj v Evropi. Od 1930 opažamo, da je zlasti pri nekaterih velikih narodih prenehala dobra volja za mir. Nekateri narodi povečavajo oboroževanje v očitni nameri vojne, to je nove žaloigre. Lahko rečemo, da je 80 do 90 narodov proti vojni in za mir. **Toda, glavna nevarnost, avtokratski režimi nimajo zmisla za mir.** Mali narodi so vedno v nevarnosti, da jih napadejo nemiroljubni režimi.

Vlade teh narodov so slepe in nestrpne ter verujejo le v zakon meča in pesti ter širijo fantastične pojme o svojem poslanstvu, ki ga naj izvajajo nad drugimi narodi. Te besede, pravi Roosevelt, ne bodo popularne med tistimi narodi, ki vedo, da govorim o njih, toda našle bodo simpatije in razumevanje pri vseh narodih, ki resnično in iskreno žele miru.

Glavna skrb vseh demokratičnih držav narodov mora biti, da preprečijo nadaljnji obstoj in novo uvajanje avtokratskih režimov, ki pomenijo nevarnost suženjstva v notranjosti in nevarnost napada in novih bojnih konfliktov.

Amerika ne bo podpirala nobene države s svojimi produkti, ki izziva in napada ter povzroča vojne zapletljaje.

Tu smo podali nekaj misli Rooseveltove poslanice, ki jo je kongres sprejel z odobravanjem.

Odmev Rooseveltovega govora v svetu

Rooseveltov govor je silno neprijetno odjeknil v Italiji in Nemčiji. Režimski listi so priobčili samo izvleček govora.

... in pri nas.

»Slovenec«, ki sicer iz najbolj malenkostnih zunanjepolitičnih dogodkov ustvari pravo senzacijo in zna, če treba, napihniti tudi navaden »trač« kot svetovno važno sporočilo svojim čitateljem, je sprejel Rooseveltov govor zelo rezervirano. Odkazal mu je drugo mesto na prvi strani, kajti važnejši od Rooseveltovega govora se zdi »Slovencu« »Hitlerjev protiboljševiški blok«, o katerem poroča na čelu lista. V takem duševnem razpoloženju so morali gospodje pri »Slovencu« priti v pravo zadrego, ko so čitali Rooseveltovo poslanico. Mogoče pa so še kakšne druge neprijetnosti, ki to zadrego povečujejo?

Stranka in podstranka

S. dr. Živko Topalović.

(Konec.)

Ali ni osnovno pravilo za vsako politično stranko, da vsak, ki ji pripada, priznava strankin program in zastopa neka gotova osnovna načela o ureditvi družbe in države? V statutih vsake stranke, pa tudi v statutih vseh delavskih pred- in povojnih strank je bilo vnešeno pravilo: »Noben strankin član ne sme pripadati katerikoli drugi politični stranki.« To je tudi popolnoma v redu. Kateri stranki naj se pokoravajo člani, ki pripadajo obenem dvema ali več strankam? Ali bi bili — ako bi stvorili »enotno« stranko kot jo predlagajo levičarji — za člane merodajni sklepi »enotne« stranke ali pa ene izmed ostalih vzporednih strank? Ali ne bi ta »enotna« stranka postala torišče medsebojnih podvaljivanj in medsebojnih nepoštenih bojev ter bi na koncu koncev razpadla, kakor razpade vse, kar je osnovano na nepoštenju?

Naši levičarji so imeli pred seboj eno zelo važno izkušnjo. To je izkušnja s strokovnim gibanjem. Dokler časa so smeli za svoj cilj stvoriti lastno strokovno gibanje, je bilo vse njegovo govorjenje o enotni fronti itd. samo navaden manever. Saj vendar ni nihče tako neumen, da bi nekomu, ki ima namen, si nekaj prisvojiti, odprl svojevoljno vrata na stežaj. Šele od onega trenutka, ko so (v Franciji) po ponesrečenih poizkusih, da bi razbili mednarodno strokovno gibanje, koncentrirano okoli Mednarodne strokovne internacionale, opustili nadaljnje akcije, je lahko začelo njihovo pravo in resno pribiranje v skupne strokovne organizacije. Ves svet si je danes na jasnem, da je mogoče stvoriti enotno strokovno gibanje šele takrat, ko bodo popolnoma likvidirane ne samo samostojne levičarske strokovne organizacije v posameznih državah, ampak tudi tkzv. strokovna internacionala. To gibanje bo prežeto duha, ki ga bo imelo članstvo. **Popolnoma izključeno pa je, da bi katerakoli organizacija mogla trpeti poleg sebe kakršnekoli druge konkurenčne organizacije, ki bi se neprestano tajno ali javno, vmešavale v njene posle.**

Ni treba biti neiskren in delavce varati z lažmi. Levičarji morajo javno reči: ali hočejo popolnoma likvidirati vsako samostojno politično gibanje izven skupnosti? Samo v tem slučaju, ako obstoja eno samo članstvo in ena edina disciplina; ako bo vsak izključen, čim obdržava kakršnekoli druge zveze izven skupne organizacije; ako nihče, niti v državi, niti izven nje, mednarodno, ne sme sklepati drugačnih zvez kot jih sklepa skupnost; ako postoja samo enoten tisk in bo izključen vsak, kdor bi širil kakršenkoli drug časopis; ako se absolutno onemogoči vsako vmešavanje inozemstva v naše delovanje; ako se nadalje sporazumemo v vseh osnovnih in bitnih vprašanjih društvene in državne ureditve in o osnovnih vprašanjih ter metodah našega boja — samo tedaj so dani zreli pogoji za ustvaritev skupne stranke. Ako pa tega ni mogoče doseči, potem je treba to pošteno priznati in iskati drugih pametnejših in poštenejših potov, brez stvarjanja neke »enotne« stranke, ki bi samo služila prostakom za prevaro, kateri pa bi ne nasedel noben pameten človek, najmanj pa pameten nasprotnik.

Iz notranje politike

Beograd, 4. jan. 1936.

Predsednik Narodne skupščine Čirić je že razgovarjal v Beogradu. Bil je tudi pri obeh kraljevih namestnikih in ni dvoma, da je poročal o bodočem delu v parlamentu. Posamezna ministrstva so pripravila nekaj materijala, nekaj zakonskih osnutkov, te bodo po pravoslavnih praznikih predelavali skupščinski odbori.

Podpredsednika dr. Režka še ni bilo v Beograd. — Tudi se še ne ve, če se je tudi on odločil za jugoslovansko radikalno zajednico in če je že tudi on — kakor Čirić — spoznal, da ostanejo na najbolj ravni liniji, če tudi formelno vstopijo v to novo stranko. Tukaj vlada za to precejšnje zanimanje.

Malo se zadnje dni sliši o Uzunoviću. Organizatorično se ne uveljavlja. Slej ko prej pa ga še vedno priznavajo za predsednika JNS, ki jo programatično in ideološko sproti izpopolnjujejo Pohorci, tako, da sami objasnjujejo svoje stališče tako: za podlago je program JNS, izpopolnjen z resolucijo na Pohorju, z dodatkom konference v Sarajevu, dodatkom ideološkega tolmačenja v Dalmaciji in razjasnitvijo sugestij v Zagrebu. — Ta postopek kliče nujno po kompilatorju, ki bo lahko zapel: raztresene sem ude zbral.

Na ideoloških temeljih pa ne grebejo več predstavniki jugoslovanske radikalne zajednice. Oni sejejo le bolj tehnične strankine zadeve, vsaj, da se tudi tukaj uveljavi sproti ravnotežje v silah, ki se v gmoti taktičnih podvigov porajajo. Lepo pa je, da sejejo načelniki take stvari v strankinem lokalu, ne pa v ministrskih foteljih.

160 Vranglovih oficirjev izgnanih iz Turčije. Turška vlada je izgnala 160 bivših oficirjev Vranglove armade. Večina izgnanih je izrazila željo, da bi jih sprejela Francija. Ne bi škodovalo, če bi se tudi pri nas na ta način zmanjšalo število domačih brezposelnih.

Skrajšanje delovnega časa

V poročilu Mednarodnega urada dela za 19. mednarodno konferenco dela čitamo, da je mednarodni urad dela pričel študirati to vprašanje 1932. Mednarodna organizacija dela je prevzela to nalogo s splošnim skepticizmom, to je z nekakim nezaupanjem. Pod pritiskom gospodarske krize pa je javnost, zlasti v nekaterih industrijskih deželah, jela posvečati vprašanju večjo pažnjo. Povsod se je jelo uveljavljati javno mnenje, da je delovni čas treba skrajšati, ne samo zaradi tega, da se ob krizi zaposli čimveč delavcev, marveč tudi zaradi tega, ker je danes potrebna in logična posledica možnosti večje proizvodnje, ki jo industrija zmore. To je torej potrebno zaradi povečajna kroga konzumentov, brez katerih vsako gospodarstvo propada.

Državniki in znanstveniki utemeljujejo potrebo skrajšanja delovnega časa z realnimi argumenti. Imamo pa tudi moralno opravičbo te zahteve, ki se v javnosti bolj in bolj pojavlja v ospredju.

To javno mnenje pravi, da je ves napredek sad delovnega človeka. Da je stroj, tehnizacija produkcije sad dela delovnih slojev. Zato, pravi poročilo direktorja mednarodnega urada dela, je prišel čas, da javno mnenje pričenja upoštevati, da mora tudi delavec biti deležen blagoslova, ki ga ima človeštvo od dovršenejšega mašinizma. V tej smeri so nekatere dežele že pričele izvajati svoje ukrepe.

To stališče je bilo prvič jasno povedano na 19. mednarodni konferenci dela 1935. Nekatere države že delajo prve povoljne poizkuse v tem pravcu. Pri nas pa o vprašanju oficielna javnost molči, čeprav je tudi aktualno. Poleg drugih pomočkov za odpravo gospodarske krize in nezaposlenosti, je ta najtehtnejši.

Deloma so seveda vzrok, da se vprašanju posveča v zadnjem času premalo pažnje, splošne mednarodne zmede, ki jih je svetu natvezil mednarodni kapitalistični imperializem.

Mi pa ne smemo pozabiti na ta problem!

Močnim narodom ni treba praznih karnevalov . . .

21. januarja 1913. l. je tedanji urednik socialističnega »Avantija« **Benito Mussolini** pod naslovom »Apoteoza blufa« napisal te-le misli o manifestacijah za kolonialno vojno v afriški Libiji:

Parade v Neaplu in Rimu moramo smatrati za simptom sedaj se pojavljajoče tendece, da se vrne Italija k militarizmu velikega sloga, k tistemu militarizmu, po kakršnem sta stremela Crispi in kralj Humbert pred Abbo Garimo, pred velikim porazom Italijanov v abesinski vojni.

Danes stojimo pred igro, da se oficielna, nacionalno -konservativno-klerikalna Italija klanja pred gospodstvom sablje, ki dela vojsko za šolo naroda. Mi smo predvidevali ta preobrat morale in se ne čudimo. Vse to je samo ob sebi razumljivo. **Toda varajo se tisti, ki smatrajo to vojaško paradiranje za znamenje moči.** (Podčrtal Mussolini.) Močnim narodom ni treba, da bi prirejali karneval brez vsebine, karneval, ki danes spravlja v vzhičenje italijanski tisk. Močni narodi imajo smisla za omejevanje. Nacionalistično - militaristična Italija kaže, da nima tega čuta. Zato proglaša vsako majhno epizodo iz vojne za veliko bitko, vsak delni uspeh za triumfalno končno zmago in vsakega generala — pa čeprav je gluh kakor Pecori Giraldi — za Scipijona ali Napoleona. Zato delajo iz podle roparske vojne rimske triumfe . . .

Ako levičarji iz načelnih razlogov nočejo likvidirati svoje stranke, potem pač ne preostane drugega, kot da se stvorijo tudi druge samostojne stranke. Nam socialistom ne preostaja drugega kot da stvorimo svojo stranko, ki ne bo imela ničesar, kar ne bi mogel sprejeti tudi vsak levičar. **Stvoriti moramo stranko, ki bo dostopna vsakemu delavcu in vsakemu socialistu.** Ta naša stranka bo imela proste roke, da se sporazumeva levo in desno radi skupnih nastopot na najprimernejši osnovi v vseh vprašanjih, v katerih pride do sporazuma. To je jasen in pošten odgovor, ki naj napravi konec vsemu manevriranju in podvaljivanju. Taka jasnost je edina prava pot, da se vzpostavi medsebojno zaupanje, ki je predpogoj za enotnost v bodočnosti. Kar danes ni mogoče, naj bo mogoče jutri. Noben kaos kot posledica nepoštenih namenov pod lažnjivo firmo »zedinjenja«, ne more prinesti ničesar dobrega. Na to pot pametni ljudje niti v Franciji niso dopustili kreniti. To pove sklep francoske socialistične stranke popolnoma jasno. Ako se kdo hoče učiti iz tega, kar se dogaja v Franciji, ima priliko, da se nauči.

Minister socialne politike nadzira bolnice

Razredi v bolnicah ne odgovarjajo namenu bolnic.

Minister socialne politike in narodnega zdravja, Dragiša Cvetković je obiskal dne 5. t. m. beograjsko Splošno državno bolnico. Pomudil se je na vseh oddelkih. Pri sprejemnem uradniku je zvedel, da se javi za sprejem v bolnico vsak dan do 130 bolnikov, bolnica ima pa prostora le za sedemdeset do osemdeset bolnikov. Vsi drugi morajo domov. Po pregledu zavoda je izjavil časnikarjem, da v splošnem bolnice niso najslabše, vendar je treba več snažnosti in še mnogo izpopolnitve, kar je problem higijene. V bolnicah so razredi, to je, v bolnicah sta dva oddelka, za one, ki lahko plačajo in za one, ki ne morejo plačati. Tisti, ki plačajo imajo svoje sobe, ki so večkrat prazne, oni, ki ne morejo plačati, pa se gnetejo s posteljami, često tudi po dva bolnika v eni postelji. Smatram, da je bolnica zavod, kjer je treba, da so vsi ljudje enaki in da je treba razrede vsekakor ukiniti. To je potrebno, da se obenem bolj izkoristijo razredom rezervirani prostori.

Nekaj lepih besed je minister še povedal o zdravnikih volonterjih in o problemu higijene.

Anekdota iz Nemčije. V listu »Neue Weltbühne« čitamo: Pred kratkim je gospod Ley, komisar za nacijonalnosocialistično strokovno gibanje, obiskal neko veliko tovarniško podjetje. Vprašal je podjetnika: »Kako pa je kaj z vašim personalom?« »Ti moj bog!« je odgovoril podjetnik, »dobra polovica njih so komunisti.« »In ostali?« — »Ostala polovica so socialni demokrati, — bivši strokovničarji in pa par katolikov je vmes.« Gospod Ley je bil videti zelo nezadovoljen. »Ali ni tu nobenih nacijonalnih socialistov?« je vprašal dalje. »O, seveda,« ga je podjetnik pomiril, »naciji so pa vsi.«

Kongres Delavskih zbornic

26. in 27. januarja 1936

V delavskem domu v Beogradu bo 26. in 27. januarja t. l. kongres Delavskih zbornic.

Dnevni red je:

1. Otvoritev kongresa.
2. Nezaposelnost, pomoč in zavarovanje nezaposlenih (poroča s. Jova Jakšič, tajnik sarajevske Delavske zbornice).
3. Delavske plače, njih zakonita zaščita (poroča s. Bogdan Krekić, tajnik URSSJ-ja).
4. Pravica delavskega združevanja (koalicije) in stavke (poroča s. Luka Pavičević, tajnik beograjske Delavske zbornice).
5. Rezultati ankete o hišnih poslih, o zaščiti rudarskih delavcev in o položaju tekstilnih delavcev.

Pred kongresom se bodo vršile posebne ankete:

23. januarja 1936 anketa o zaščiti hišnih poslov.

24. januarja 1936 anketa o položaju tekstilne industrije v Jugoslaviji in položaju delavstva v njej.

25. januarja 1936 rudarska anketa, ki jo skliče ministrstvo za šume in rude ter bo nje dnevni red vprašanje varnosti v rudnikih, socialni in pravni položaj rudarjev in rudarsko zavarovanje.

Centralni tajnik delavskih zbornic je zaprosil ministrstvo prometa, da dovoli delegatom za ta kongres in ankete znižano vožnjo.

Za pol milijarde državnih bonov

V poplačilo tekočih dolgov

Ministrski svet je sklenil izdati za pol milijarde državnih bonov. S temi boni bo država plačevala tekoče dolgove. V prometu bodo boni po tri do dvanajst mesecev, dokler jih država zamenja z gotovino.

Vlada je napravila ta ukrep, ker manjka denarja. Če bi pa hotela tiskati več denarja, bi morala dobiti poseben zakon.

Vlada se nadeja, da bo z boni poživila denarni trg.

Nova naredba o podpiranju brezposelnih in posredovanju dela

Seja Centralnega odbora Borz dela.

Dne 27., 28. in 29. decembra se je vršila v Sarajevu seja Centralnega odbora Borz dela. Poleg zastopnikov delodajalcev so bili na seji tudi zastopniki delavstva iz vseh pokrajin države. Delavstvo Slovenije sta zastopala ss. Jakomin Lovro kot član Centralnega odbora Borz dela in tajnik Delavske zbornice Uratnik Filip.

Poleg proračuna za leto 1936 je bila na dnevnem redu tudi naredba o podpiranju brezposelnih. Misleč, da se bo na seji pod točko dnevnega reda razpravljalo o predlogih, ki naj pridejo v novo naredbo, so bili zastopniki delavstva kakor poslodavcev izredno presenečeni, ker so bili postavljeni pred izvršeno dejstvo. Predsednik centralnega odbora dr. Krmpotič je predložil seji novo naredbo, ki je bila 15. decembra 1935 od ministra socialne politike podpisana in stopi v veljavo 1. januarja 1936. Zastopniki delavstva so odločno protestirali proti načinu uveljavljenja za delavstvo tako važne zakonite naredbe. Vedno je bil običaj, da se je tako važne stvari, ki dobijo zakonito veljavo, pretresalo na forumih delavskih institucij in je bilo omogočeno staviti svoje predloge. Zakon o zaščiti delavcev v § 39 jasno in dobesedno pravi: »Državna oblastva morajo pošiljati vse zakonske načrte, uredbe in naredbe, ki se direktno ali indirektno dotikajo koristi delavcev ali nameščencev Delavskim zbornica v izjavo, preden se sankcijonirajo.« V tem slučaju pa se je postopalo popolnoma nasprotno. Zastopniki delavstva so dobili novo naredbo šele na seji predloženo. Razumljivo je, da se v podrobnosti naredbe niso mogli spuščati in so radi tega zahtevali, da se da nova naredba v razpravo vsem Delavskim zbornicam in interesentom, potem pa, da se skliče anketa, na kateri se ima osvojiti predloge interesentov in naredbo v tem smislu popraviti, ker drugače ne bi mogli prevzeti odgovornosti in nadalje sodelovati v Javnih borzah dela.

Predlog zastopnikov delavstva je bil s strani predsednika osvojen.

Zastopniki delavstva so vedno naglašali potrebo, da se mora ustanova za podpiranje in posredovanje brezposelnih delavcev:

1. Vrniti k samoupravi;
2. poenostaviti administrativno poslovanje Borz dela in odpraviti vsak nepotreben birokratizem;
3. podpirati brezposelne delavce tako, da se ne bodo v času največje revščine in brezposelnosti ustvarjale finančne rezerve.

Ker je treba novo naredbo, zlasti njene slabe strani, popraviti in predloge za izboljšanje podpreti s statističnim gradivom, je Delavska zbornica v Ljubljani takoj sklicala na anketo zastopnike vseh delavskih organizacij, Okrožnega urada, Pokojninskega zavoda in Borze dela v Ljubljani ter jih zaprosila, da jo pri tem delu podpirajo z vsemi svojimi silami. Tudi strokovne organizacije bodo pozvane, da pri tem delu sodelujejo in bodo prejeli delavci posebne tiskovine, ki naj jih takoj izpolnijo in odpošljejo Delavski zbornici.

Po novi naredbi bi s 1. julijem 1936 prišel v veljavo nov način podpiranja brezposelnih.

Novi pravilnik podaljšuje podpore za nezaposlene, ki so bili zaposleni v letu pred prijavo JBD vsaj 8 mesecev, v dveh letih pred prijavo vsaj 12 mesecev in katerih tudi stariši za primer nezaposlenosti ne morejo preživljati, na razdobje 16 tednov. Sezonski delavci imajo pravico do rednih podpod pod enakimi pogoji. Poleg tega se predvidevajo izredne podpore za delavce s krajšo zaposlitvijo.

Čeprav bi mogli biti delavci poviška podpor veseli, se vendar bojimo, da bo krog podpirancev s karenčnimi roki in drugimi pogoji vse preveč omejen, če pa ne bi bil, da zavarovanje ne bo uravnovešeno. Posebno neugoden pa je po našem mnenju položaj sezonskih delavcev, ki bodo od podpore skoro docela izključeni.

V podrobnosti nove naredbe se sedaj ne bomo spuščali, ker se še proučuje in bomo važnejše stvari in predloge objavili naknadno. Najmanj, kar se da o njej reči, je, da predstavlja skok v temo.

Delavstvo zahteva izboljšanje nove naredbe v onih 3 glavnih smerih, ki smo jih uvodoma navedli. **Jakomin Lovro.**

Predsednik sankcijskega odbora odstopil

Španska vlada ne želi, da bi predsedoval njen delegat

Predsednik sankcijskega odbora je bil španski pariški poslanik Madariaga in je sedaj odstopil. Katoliškemu listu je izjavil, da je bil odbor zadnje tedne popolnoma zaposlen z italijansko - abesinskim sporom. Odsek petorice je izdelal načrt za likvidacijo spora, ker takrat sovražnosti še niso pričele. Toda italijanska vlada je predlog zavrnila in pričela s sovražnostmi. Španska vlada je pa želela, da ne vodim jaz predsedstva, kjer se bo obravnavalo o sankcijah. Glavna težkoča ni v tem, da ne bi hoteli miru. Vsi člani Društva narodov ga žele. Pač pa je težkoča, da je del Abesinije zasedene in zadržanje malih držav, ki opravičeno zahtevajo, da naj se ne ustvari z »nagrajenjem napadalca« usoden precedenčni primer.

Vojna in italijanske finance

Če bi bil v Italiji položaj tak, kakor ga pokazuje italijansko uradno poročilo, bi vlada gotovo ne bila prepovedala poročati o finančnem položaju. Prepoved sama zbuja sum, da položaj ni prav ugoden in razburja Italijo in inozemstvo. K temu se je pridružilo še, da je v zadnjih desetih dneh oktobra meseca italijanski dolg narasel za dve milijardi ter so zlate zaloge padle za 200 milijonov in se povečal obtok nekritega papirja za dva odstotka in pol.

Kolonijalna vojna zahteva ogromne žrtve. Že preden je Italija pričela vojno, je bilo njeno finančno stanje slabo. Državni proračun še iz leta 1931. izkazuje ogromne deficite. Tega leta je znašal 3867 milijonov lir, ki se je v proračunskem letu 1933-34 dvignil na 6819 milijonov lir. Državni dolgovi so znašali 1935 107.185 milijard lir. Obtok novčanic (papirnatega denarja) je v mesecu avgustu porasel za eno milijardo lir (na 14 milijard) in v mesecu septembru zopet za eno milijardo, in prvih deset dni oktobra meseca za 200 milijonov. Pokritje novčanic se je znižalo od 64 odstotkov 1928 na 28.1 odstotka 1935. Zlato kritje je znašalo junija meseca 1935 še 5820 milijonov, v avgustu za celo milijardo manj, to je, še 4025 milijonov.

Tak je bil položaj italijanskih finančnih poročil, preden je bilo prepovedano objavljanje. Tega finančnega položaja ne morejo izboljšati ne zbiranje zlata, železa in kovin doma, ne prisilna posojila, ne zmanjševanje plač in mezd in niti ne gospodarstvo, ker so gospodarske sile prebivalstva izčrpane in ker samo vojni izdatki znašajo 50 milijard lir.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

B. Traven, Bombaž

Prevaja Talpa

II. Knjiga 43

»Le brez strahu, dragi prijatelj. Bodo pa prišli notri in opravili vse pri polni kavarniški razsvetljavi in s spremljanjem godbe. Le zanesite se na to. Mimogrede rečeno — to je edino pravilno sredstvo za stavkokaze. Mehikanca ali Španjoka se tu za stavkokaza ne da dobiti; ti že vedo, kaj to pomeni.«

Nekoliko je pobledel. Nato pa je vprašal: »Kaj ni tu nikake policije?«

»Seveda je, prav tako kakor pri vas,« sem rekel. »Toda policija se tu ne vmešava v spore med delavci in podjetniki kakor tam pri vas. Tu je nevtralna. Če ujame morilca, ga za nekaj let vtakne za mrežo. Toda moža, ki je stavkokazu povedal poslednjo resnico, nikoli ne ujame. Med stavkujočimi ga zaman išče. In sploh ga ne išče. Policija lovi samo roparske morilce. Toda za takega morilca se mnogo ne briga. Saj vam ni nihče rekel, da pojdite v nevarnost. Če vkljub temu greste, morate tudi sami nositi odgovornost. Kot pameten človek se menda vendar ne boste ob nevihti postavljali pod samotno visoko drevo? Ali morda vendar? Potem ste sami krivi, če vas strela ubije. Policija vam ne more prav nič pomagati. Policija ni tu radi kapitalistov, nego radi kapitalistov in delavcev, poudarek je tu na besedi: in. Ne pomaga pa niti kapitalistu niti delavcu, če imata med sabo kakšen prepir. Pri tem prepiru pa ni stavkokaz ničesar izgubil.«

Dobri možak ni vedel, za kaj gre, morda pa tudi sploh ni maral vedeti. Rekel je: »Mislim, da je ta dežela svobodna dežela? Kje pa je potem svoboda, če se ne sme delati, kjer bi človek rad?«

»Kakor ne morete stati tam, kjer že kdo stoji, prav tako ne morete delati tam, kjer že drug dela. Ljudje namreč svojih mest niso zapustili, nego so samo prenehali z delom; kakor hitro pa se bo stari spametoval, se vrnejo na svoja mesta.«

»Tako lahko ne bom več našel dela,« je rekel. »Vesel sem, da ga imam. Zato bom ostal tu, na cesto pa se itak ne bom prikazal.«

»Bodite kar brez skrbi, ti imajo prav dober spomin in vas bodo še čez mesece prepoznali. Toda sedaj si menda nimava nič več povedati. Samo toliko vam še rečem, da se ne drznete prikazati se v pekarni. Tako zdravi, kakor bi stopili vanjo, ne bi več stopili iz nje — na to se smete zanesti. Zame niste Nemec, nego lopov. Četudi drugega ne marate razumeti, to boste menda že še razumeli.«

Vsak, kdor je hotel v kavarno, se je moral preriniti med stavkovnimi stražami in vsakemu je bilo rečeno, da je stavka. Nato je vsak obrnil hrbet in odšel. Policije sploh ni bilo videti. Saj je vladal povsod najlepši mir. Nikomur se ni nič zgodilo.

Zvečer — bilo je menda ob polu devetih — se je postavil Nemec med vrata. Vrata so tu sploh zmeraj odprta in od zunaj se vidi vse, kar se dogaja v kavarni, prav tako razločno, kakor bi se dogajalo sredi ceste. Gostje gledajo radi na ulico in imajo prav radi, da jih z ulice vidijo, oni pa, ki ne gredo v kavarno, pa hočejo videti, kaj se v kavarni godi, in se vesele, ko se gostom dobro godi.

Stal je torej pri vratih in mahal s servijeto. Videlo se mu je, da je prav ponosen, da je postal natakar. V navadnih okoliščinah bi morda postal kvečjemu pomivalec posode. Stavkovne straže se zanj sploh zmenile niso. Samo včasih ga je kdo postrani pogledal.

Tedaj pa je prišel mimo mlad fant s kosom lesa v rokah. Stavkokaz se je nekoliko umaknil, toda dečko je z mirnim korakom stopil na stopnico in ga dvakrat pošteno udaril po črepinji. Nato je vrgel les proč in mirno odšel dalje.

Zasilni natakar se je zgrudil in je močno krvavel. Komaj pa je senjor Doux to opazil, je stopil pred vrata in zaklical: »Policija!« Res je takoj prišel policaj, vihteč v rokah palico.

»Tegale tu so ubili,« je senjor Doux zaklical policistu. — »Kdo?« je vprašal uradnik.

(Dalje prihodnjič.)

Barbarizem v Afriki

Tretji napad na Rdeči križ

Najprej so italijanska letala obmetavala lazaret angleškega Rdečega križa na severni fronti v Abesiniji, potem ameriški in te dni švedski lazaret. Italijani opravičujejo zločin z »grozodejstvi« Abesincev. Seveda taka opravičba ne more veljati, ker so bolniški lazareti le angleški, švedski in ameriški. Verjetno tudi ne more biti, da bi se bili napadi vršili pomotoma, ker tri pomote druga za drugo bi bile najmanj malomarnost.

*

Razvoj vojnih operacij

Na severnem bojišču je Makala domala obkoljena. Osvojitev Aksuma se pa Abesincem še ni posrečila, ker so napravili usodno napako. Na predelu proti Aksumu so prodirali le z vojsko 5000 mož, dasi bi jih bili potrebovali do 15.000. V svojem navdušenju za svoje sveto mesto so naskočili italijanske postojanke in utrpeli velike žrtve pred strojnicami in artiljerijo ter so se končno morali umakniti.

Na južnem bojišču se vrše neprestano boji. Italijani bi radi dosegli še pred deževno dobo večji uspeh, kar se jim pa težko posreči. Abesinci namreč prav dobro poznajo namero italijanske vojske ter bodo prodiranje severno od Dola v Somaliji pravočasno preprečili. Italijani operirajo v glavnem z bombnimi letali, toda ne s prav posebnim uspehom. Nad 12.000 bomb so že razmetali. Tako v soboto 3000 na abesinske postojanke južno od Makale.

Mussolini želi mir

Mussolini se sedaj silno trudi za sporazum. Po njegovem mnenju bi bil belgijski kralj najprimernejši posredovalec.

Mir, da, toda brez vojne odškodnine pa danes ne more biti.

Denarni viri fašizma so povsod enaki

Na Čehoslovaškem je organizator nemškega nacionalnega socializma (fašizma) sedanji poslanec Henlein. Njegovo gibanje se imenuje Sudetsko-nemška stranka. Henlein je imel predavanje v Londonu, kjer je trdil, da so volilne stroške krili člani, ki jih je 400.000, s svojimi prispevki. V Londonu so Henleina vprašali, v kakšni zvezi je njegova stranka z nemškim kreditnim zavodom. Henlein na to vprašanje ni odgovoril. — Funkcionarji Henleinove stranke so pa pripovedovali, da so znašali volilni stroški stranke okoli 7 milijonov čehoslovaških kron (to je, domala 13 milijonov dinarjev). Proračun stranke je pa letno še večji. Zaradi tega vprašujejo socialni demokrati Henleina, naj vsaj doma pove, kakšne zveze ima s kreditnim zavodom. Zakaj neverjetno je, da bi siromašno prebivalstvo severozahodne Češke moglo s svojimi prispevki vzdrževati stranko in številno dnevno časopisje stranke, čeprav ima stranka 400.000 članov, kar je pa tudi pretirana številka. Kreditni zavod je last nemških kapitalistov in industrijcev v sudetski Čehoslovaški.

Naša akcija

za svobodno strokovno organizacijo in „Delavsko Politiko“

64 novih naročnikov

V nedeljo, dne 5. januarja se je vršilo dvoje predavanj o socialnopolitični zaščitni zakonodaji s posebnim ozirom na važno vlogo svobodnih strokovnih organizacij in »Delavske Politike« kot glasila svobodnega delavskega gibanja.

V Črni

se je zbralo na predavanju 150 rudarjev in rudarskih žena, sodrugov in sodružic v gornjih prostorih gostilne Knez. Govorila sta ss. dr. Reisman in Eržen, predsedoval pa je s. Hribernik. Navzoči so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov in se je še med predavanjem priglasilo 27 novih naročnikov. Treba pa je povdariti, da je Črna sploh med prvimi kraji v Sloveniji, kjer je imela naša »Delavska Politika« že doslej jako lepo število naročnikov, kar pa je pripisovati ne le zavednosti naših ondotnih sodrugov in sodružic, ampak tudi poverjenikom, ki z veliko vnemo vrše svoj posel.

V Mežici,

kjer se je vršilo predavanje popoldne, število poslušalcev in poslušalk ni bilo tako veliko kot v Črni. Predsedoval je s. Žagar, govorila pa sta že prej imenovana govornika. Je pa predavanje tudi tukaj rodilo prav dober uspeh. Priglasilo se je 13 novih naročnikov na »Delavsko Politiko« in sodrugi ter sodružice so obljubili, da bodo akcijo še poživeli. Za zgled si bodo vzeli kar črnške sodruge in sodružice. Splošno pa so izrazili željo, da naj bi se podobna predavanja vršila pogosteje.

Tako črnškim, kakor tudi mežiškim sodrugom in sodružicam priporočamo, da krepko in z vso vnemo vrše težavno agitacijsko delo: za Zvezo rudarjev Jugoslavije in za »Delavsko Politiko«.

Ribnica na Pohorju.

Na občnem zboru Produktivne zadruge kamnosekov se je priglasilo 24 novih naročnikov na »Delavsko Politiko«.

Doma in po svetu

Osumljen, da je bil z marsejskimi atentatorji v zvezi. V Hartbergu v Avstriji so aretirali Marijana Pajerja (ne Bayerja) rodom iz Kranja, ker je v družbi pripovedoval, da je bil v zvezi z marsejskimi atentatorji. Pajer se je po prečuti Silvestrovi noči skušal zastrupiti, pa so mu rešili življenje. Zmedeni zapiski, ki so jih našli pri njem pa kažejo, da je Pajer najbrž bolan in da si je vse skupaj izmislil. Kljub temu pa so ga pridržali v zaporu.

Mednarodna konferenca o načrtu dela se bo vršila dne 17., 18. in 19. aprila 1936 v Švici pod predsedstvom s. Adlerja in drugih. Razpravljali bodo (z ozirom na Švico) o nacionalizaciji kredita in o načrtu industrijske in kmetiške produkcije. Gosti dobrodošli, samo se morajo prej javiti pri s. R. Boisnier-ju, tajniku mednarodnega socialističnega doma 69, rue de Lausanne, Geneve.

Socialisti se vračajo v Avstrijo. Med pomiloščenimi v Avstriji je tudi nekaj emigrantov v Rusiji, ki se sedaj vračajo domov, ker še niso bili kazensko zasledovani. Pomiloščenje se nanaša sorazmerno na jako malo socialnih demokratov, čeprav dejansko niso zakrivili nikakršnega protidržavnega čina, ker je bila ob uporu na dnevnem redu veljavna demokratična republikanska ustava in zakonodaja faktično v veljavi.

Če zbiraš za svojce zaradi februarskega upora kaznovanih, si v Avstriji kaznovan. V Brucku ob Muri so trije delavci zbirali med sodelavci in sodelavkami z dovoljenjem direktorja tovarne denarno pomoč za rodbine februarskih žrtev. Okrajno glavarstvo v Brucku je »zločince« obsodilo na tri tedne zapora. — To je pot k pomirjenju! Kazen so morali nastopiti takoj ter verjetno izgube obenem delo.

Vsi komisarji bolniških blagajn odstavljeni. Na Poljskem so zavode za zavarovanje delavcev upravljali skozi več let komisarji, ki jih je imenovala vlada, odkar je bila odpravljena demokracija. Zdaj je minister socialne politike odredil, da se pregleda delo vseh te komisarjev. Ugotovilo se je, da so ti komisarji pripeljali zavarovanje do — bankrota. Nato je vlada sklenila, da se vsi komisarji odstavijo in da se vsi ravnatelji odpuste in da pred sodiščem vsi krivci odgovarjajo za nepoštena dela. Razpisane so volitve in tako bo — po zafuranem komisarijatskem gospodstvu — spet uvedena samouprava teh zavodov na Poljskem.

Laval na dopustu. Predsednik in zunanji minister francoske vlade Laval je šel na dopust po težkih parlamentarnih bitkah zaradi svoje zunanje politike v italijansko-abesinskem sporu.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

K letnemu poročilu ženske bolnice v Ljubljani.

Ravnateljstvo ženske bolnice je objavilo statistične podatke o bolničnem poslovanju v preteklem letu. Poročilo pove: da je dosegla bolnica v preteklem letu izza svojega obstoja najvišje število srečno in dobro opravljenih porodov.

Število porodnic, ki iščejo v svojih težkih urah pomoči in zatočišča v bolnici, stalno raste. Ta porast porodov, ki se opravijo v zavodu pod strokovnim vodstvom in nadzorstvom gre na račun napredujoče zdravstvene propagande, v še bolj izdatni meri pa na račun vedno večjega gospodarskega osiromašenja in vedno težjih socialnih prilik.

Postulat onih, ki zagovarjajo neomejeno in neregulirano število porodov, najde že v omejeni kapaciteti porodišča svoj stvarni korektiv!

Kajti: na tako poročilo mora biti prvo vprašanje, če smo izvršili napram ženam, ki iščejo prostora v ženski bolnici, svojo dolžnost? Odgovoriti moramo: ne.

Prepustili smo šefu bolnice, gospodu profesorju dr. Zalokarju, da je imel on sam, nase in na svojo voljo navezan, skrb za to, da je bolnica, dasi po svoji kapaciteti nezadostna, vendar srečno opravila rekordno število porodov. — Le z izredno modrostjo je mogel gospod profesor prevoziti preteklo leto in zmagati tak naval.

Tak naval na bolnico pa beležimo, čeravno — in tega ne more nihče spraviti z dnevnega reda — je tudi število umetnih splavov v stalnem naraščanju. — Naj se tukaj omeni samo to, da govori tako resnico statistika bolniških blagajn, ki ve povedati, da število umetnih splavov raste, da se število veča.

Nerazumljivo je zato ravnanje onih, ki se bore proti zakoniti regulaciji splavov, pa istočasno ne ustvarijo niti pogojev za to, da bi žene sploh lahko brez skrbi in v miru rodile! Vsaj vemo, da je bolnica zmogla rekord le, ker je skrčila oskrbno dobo porodnicam. Po osmih, devetih dneh že mora sedaj napraviti porodnica prostora drugi, ki čaka na mesto.

Pa naj se potem ne širi spoznanje, da je regulativ porodov imperativna posledica razmer?

Cerkvi je dana svoboda, da se bori proti beli kugi, kakor to nazivljajo. Predaleč pa gre propaganda, če vzbudi vtis pri neukih ljudeh, da hočejo nekateri zakon, ki bi dovoljeval materam moriti svoje otroke.

Taka je resnica: ker že davno več ne drži pregovor: kamor da bog otroka, tja da tudi žlico, zato je tudi — žal — mnogokrat prisiljena žena, da se odpove lepi in vroči želji po materinstvu. V tem primeru pa posirovelosti ni iskati pri tej ženi, ki se mora odreči materinstvu, marveč: posirovelosti je iskati v brezobzirnosti gospodarskih prilik in razmer.

Zato moremo reči k poročilu ženske bolnice le: poročilo samo hvali bolničnega šefa, za one, ki so za prilike odgovorni, pa je glasen memento, da se more zagovarjati zdrava populacijska politika le, če se ustvarjajo za to primerni pogoji.

Maribor

Prve volitve obratnih zaupnikov.

so bile izvedene v tovarni hlačevin »Hutter in drug«.

Od 238 oddanih glasov je dobila lista SDSZJ. 194 glasov, lista Narodne strokovne zveze pa 26 glasov. 18 glasov je bilo neveljavnih. Količnik je bil 36. — »Plavi« torej niti količnika dosegli niso!

Zaupniški tečaj. V sredo, dne 8. januarja predava s. dr. Jelenc o socijalni zakonodaji, s. Eržen pa nadaljuje o praktičnem spisju. Udeležba je za vse tečajnike obvezna razen onih, ki so v delu.

Nova »Delavska fronta«. Izšla je prva številka tednika »Delavska fronta«, namenjena bogaboječim delavcem. Tiska se v mariborski tiskarni Sv. Cirila, kjer se tiska tudi »Slovenski Gospodar« in »Nedelja« in kjer je svoječasno izhajala tudi Žebotova »Straža«. Le kaj bodo delavci s tolikimi frontami? Bojevniki, ki cepijo svoje sile istočasno na več front, navadno podležejo. Ali bo šla sedaj »Delavska Pravica« v pokoj? Menimo, da gotovim ljudem tudi ta nova »fronta« ne bo zelja zabelila.

Pri delu je ponesrečil v mestni klavnici mesar Ivan Kos. Ko je hotel zaklati svinjo, mu je izpodletel nož, ki si ga je zasadil v nogo.

Padel je kovač Anton Raner iz Studencev na spolzki cesti tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico.

Avto izruval hidrant. V pondeljek zvečer je neznan avtomobilist z vso silo zavozil v hidrant mestnega vodovoda v Kopališki ulici pred mestnim kopališčem in ga gladko izruval iz tal, nato pa neopaženo odbrzel dalje. Iz vodovodne napeljave je bruhnil proti nebu mogočen curek vode, ki je šele opozoril pasante na dogodek. Voda je kar v potoku drla po Kopališki ulici. Poklicani vodovodni mojster je rešil situacijo. Za korajžnim avtomobilistom, ki mu je cesta očividno preozka, poizvedujejo. Baje je avtomobil v stanju podreti hidrant brez posebne škode za svoje ogrodje, kakor se je to izkazalo že lansko leto v nekem podobnem slučaju.

Trebuh je razparal posestnikovemu sinu Martinu Topoliču v Šmartnem na Pohorju nek neznan napadalec, ko se je 3. t. m. zvečer vračal domov. Prepeljali so ga v bolnico.

Vlom v trafiko. V noči od 3. na 4. t. m. je neki Ivan Völker vlomil v trafiko v mestnem parku skozi zamreženo okno. Ravno ko si je zbiral plen, ga je prepodil službujoči stražnik. S streli je alarmiral tovariše, ki so po divjem lovu končno vlomilca ujeli.

V Košakih je razglašen strogi pasji kontumac. Lastniki psov naj že v Tomšičevi ulici vodijo svoje pse na vrvici.

Samomor je izvršil 23letni posestnikov sin Franc Rojk v Počeniku pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Pognal si je krogljo v glavo. Vzrok ni znan.

Celje

Posnemanja vreden čin solidarnosti naših izseljencev v Franciji. Naši izseljenci rudarji, organizirani v Syndicat des mineurs du pas-de Calais, Lievin, so zbrali za stavkujoče cinkarniške delavce podporo v znesku Din 1061.—, katero je poslal predsednik jugoslovanske sekcije te organizacije, znani naš sodrug Justin Čebul. Cinkarniško delavstvo, kateremu je bilo o tej pošiljatvi sporočeno na zadnjem sestanku, je bilo vzhičeno nad zavednostjo in solidarnostjo naših sodrugov v Franciji. Ta njihov dar je treba tembolj ceniti, ker se darovalcem samim ne godi dobro in se morajo težko boriti za svoj obstoj. V imenu cinkarniškega delavstva se vsem darovalcem najtoplejše zahvaljujemo z obljubo, da tega čina solidarnosti ne bodo cinkarniški delavci, pa tudi ostalo delavstvo nikoli pozabilo. — Ker je pa stavka končana, so pa naši cinkarniški delavci soglasno sklenili podariti znesek za agitacijski fond za »Delavsko Politiko«, dobro se zavedajoč, da so francoski sodrugi le po njej zvedeli za njihov boj in da je bila ona tista, ki jih je v njihovi borbi z vsemi silami podpirala. Našim sodrugom v Franciji pa še enkrat najprisrčnejša zahvala in Družnost!

Volitve obratnih zaupnikov za tovarno Westen se bodo vršile v nedeljo, dne 12. januarja ob 9. uri dopoldne na Zelenem travniku, in sicer po skrajšanem postopku. Vse delavstvo tovarne Westen, ki je že tolikokrat in tolikokrat pokazalo svojo zavednost, pozivamo, da se volitev polnoštevilno udeleži in na ta način pokaže, da se popolnoma zaveda važnosti ustanove delavskih zaupnikov.

Hrastnik

Uradni popravki volilnih imenikov. Vse sodruge in somišljenike opozarjamo, da se naj prepričajo, ako so vpisani v volilnem imeniku in ako so tudi pravilno vpisani. Opozarjamo zlasti tudi mladeniče, roj. l. 1914, kateri gotovo še niso vpisani, da se vpišejo! — Sodrugi! Ta mesec je čas, da se vsak prepriča in zahteva vpis ali popravek. Opozorite tudi vaše sosede in znance. Zaupniki rudarjev, steklarjev in kemičnih delavcev, storite svojo dolžnost. Volilni imeniki so razpoloženi v občinski pisarni v Hrastniku in na Dolu vsak dan med uradnimi urami. — Sodrugi, na dan volitev je prepozna jeza!

Važno predavanje. V nedeljo, dne 12. januarja t. l. se bo vršilo v Hrastniku važno predavanje o pomenu strokovne organizacije, delavskega tiska in o socialni zakonodaji. Predavatelja prideta iz Maribora. Pridite v čim večjem številu!

ZAHVALA

Hvala vsem, ki so ob bridki izgubi našega ljubljenega smrtno ponesrečenega

Vinkota Smoliča

z nami sočustvovali in nas v teh težkih dneh tolažili.

Zlasti se zahvaljujemo sodrugom in sodružicam za društveni venec, takisto steklarskim delavcem in tudi vsem ostalim darovalcem vencev in cvetja, ki jih ne moremo vseh posebej našteti. Zahvaljujemo se tudi ravnateljstvu TPD v Hrastniku. Nadalje naj sprejmejo našo zahvalo vsi, ki so spremili dragega pokojnika na zadnji poti in govornikom, ki so spregovorili ob odprtem grobu.

Še enkrat najlepša hvala vsem!

Hrastnik, dne 5. januarja 1936.

Žalujoča rodbina Smolič-Nachtigal.

O vzrokih tragične smrti rudarja Vinka Smolčiča bomo priobčili daljše poročilo v prihodji številki našega lista, na kar opozarjamo naše čitatelje.

Kranj

Poštne pismonoše preobremenjeni. Pismonoše imajo določene tako velike okoliše za dostavljanje pošte, da bi morala biti v rajonu najmanj dva, če bi hotela v redu vršiti svojo službo. Okolica mesta je gosto naseljena in ima vsaka hiša po štiri ali več strank. Vsled tega se dogajajo večkrat neredenosti, vsled katerih je pa prizadeto najbolj delavstvo. Zlasti pri dostavljanju strokovnega časopisa, katerega prihaja večje število, so nerednosti zelo pogoste. Pred kratkim je poštna uprava več časopisov vrnila, čeprav so bili povečini pravilni naslovi. Pismonoše so tudi s pošto tako obloženi, da jo komaj nosijo s seboj. S človeškega stališča in v interesu prizadetih bi bilo, da poštna direkcija nastavi več poštnih moči in s tem razbremeni pismonoše prenaporne službe. Čudno se nam zdi, da niti »nacionalni« niti klerikalni krogi ne vidijo te potrebe in potom javnosti ne apelirajo na pristojno mesto. Enotno izrečena zahteva s strani pismonoš bi imela tudi pozitiven uspeh. Naj se že nekaj ukrene, ker delavstvo hoče imeti pošto v redu dostavljeno.

Odpadki tkanine po Din 35.— kg... — Ravnatelj Sirčeve tovarne je nedavno sklical v tovarni vse tkalce in jim rekel, naj nikar ne nosijo odpadkov v stranišče, ker se lahko prodajo po zgoraj navedeni ceni. K temu bi pripomnili samo to, da naj podjetniki nikar ne kaznujejo delavcev, ako narede malo več odpadkov — kriva je največkrat slaba tkanina — potem odpadkov tkanine ne bodo več nosili v stranišče. Sicer pa, če tovarna odpadke tako drago lahko proda, delavec res ne zasluži kazni.

Jesenice

Delavstvo, ne daj se priganjati pri delu, niti ne z obljubami. Iz našega kraja se le redko oglašamo; vzrok je v temu, ker smo izkoriščanja in trpljenja že tako navajeni, da že več ne vemo, kdaj naj bi naše delavske pravice branili. Danes pa naj kljub temu nekaj napišemo: Pri KID je podjetje »Slograd« prevzelo delo na povečanju tovarne in zaposluje nad sto delavcev. Plača je jako pičla, od Din 2.50 do Din 3 na uro. Ker pa plačuje tovarna KID višje mezde, najmanj Din 5 na uro, si zadnje čase izposoja delavce od »Slograda« za delo na progi. Delavcem, ki so zaposleni pri tem delu, je bila obljubljena nagrada, ako bodo dovršili neko delo pred božičnimi prazniki. Delavci so se požurili in napravili, kar je bilo zahtevano, o nagradi pa ni duha, ne sluha. — 31. dec. l. l. je bilo nam delavcem dodeljeno delo na tračničnem križišču takorekoč na čez: »Prej končate, prej boste šli domov in jaz bom pisal vsakemu 10 ur,« je dejal delovodja g. P. Lotili smo se dela z vso vnemo, da bomo nekaj prej prosti. A razočaranje smo doživeli pri tem, ker smo morali po dovršenem delu pričeti drugo. Delovodja je prišel in dejal: »Fantje, le primite, od 14. ure dalje vam bom dal še 50 odstotkov!« Ko smo tako delali do 17. ure vsi izmučeni in nato hoteli oditi kot običajno, se nas je zadržalo pri delu do 18. ure. Delali smo torej 11 ur in naš preddelavec nam je povedal, da nam bo pisanih 19 ur, ker smo dobro delali. — 2. januarja smo prišli zopet na delo in doživeli smo razočaranje. G. P. je naročil preddelavcu, da nam sporoči, da nam je bilo pisanih 31. decembra 10 ur in da se za obljubljene procente lahko sami brigamo. Tega se pa nihče ne upa, ker si je lahko gotov, da bi bil, ako bi stavil tako zahtevo, takoj odpuščen iz dela, kakor se je to že enemu zgodilo, ker je zahteval 50 odstotkov za nedeljski šiht. Res so vsem, kakor tudi njemu plačali 50 odstotkov, a on se ni več vrnil na delo. Delavci, treba bo navaditi podjetje in njegove zastopnike, da bodo držali obljubljene delovne pogoje. Mi pa se iz tega učimo in se ne pustimo priganjati pri delu, niti če se nam zato obljublja posebna nagrada, ker enkrat nam bodo nagrado plačali, potem bodo zahtevali pospešeno delo brez nagrade. **Delavec.**

Zabukovca

Iz obupa prostovoljno v smrt. V petek, dne 3. t. m. so ljudje zagledali ob Savinji pri Petrovškem mostu moško obleko. Ker pa sedaj ni sezija za kopanje so zaslutili, da nekaj ni v redu. Eden se je odločil in šel pogledat. V obleki je našel listek z napisom: »Kelner Antona ni več, ga je Savinja vzela.« Obleko so ljudje izročili občinskemu uradu v Petrovčah. — Mladenič je bil star šele 18 let. Da je obupal nad življenjem je vzrok ta, ker mu je bila s 1. januarjem služba odpovedana. Bil je rudar in je s svojim borim zaslužkom preživljal sebe in svojo revno in bolehno mater. Na vprašanje zakaj mu je podjetje odpovedalo službo, ko je bil vendar priden in marljiv pri delu smo zvedeli, da zato, ker je po praznikih izostal iz dela. Kakor izvemo je bil bolan in za delo nesposoben. Mladenič si je ob praznikih privoščil nekaj priboljška. Dobra jed pa izstradanemu rudarskemu želodcu ni prijala, obolel je in posledica tega obolenja je bil njegov odpust iz dela, uničenje eksistence. Kelnerja Antona ni več, bodi mu mila mati narava, ki ga sedaj spokojno hraniš v svojem naročju!

Rudnik Keramične industrije Zabukovci zaposluje okrog 90 rudarjev. Razmere v rudniku so potrebne remedure. Merodajni činitelji bi morali polagati takšnim podjetjem malo več pažnje. Spomladi je vsled nesigurnih naprav ubilo v jarku Romiha Antona v najlepši moški dobi. Na kratko rečeno, podjetje ne vpošteva zakona in naredb za socialno zaščito in življenjsko varnost delavcev. Rudarski policijski predpisi se kršijo. Na »ortah« dela po eden sam, prehodi so nepopolni, zrak slab i. t. d. Zakon o zaščiti delavcev se krši, nadurno delo se ne plačuje s 50% poviškom. O obrtnem zakonu pa menda še podjetje niti ni čulo. Pa saj ni čuda, ko pa imajo pri rudniku besedo ljudje, ki le težko govore naš jezik. Teh razmer pa so krivi rudarji sami, ker niso organizirani in imajo v svojih vrstah dokaj klečeplazcev in svojeljubnežev. Rudarji, svetujem vam tole: Vstopite v razredno strokovno organizacijo, v njej je vaše mesto, ker potom organizacije boste prišli do svojih pravic. Če boste pa čitali tudi delavsko časopisje, boste pa prišli do spoznanja in koprena, ki vam danes zakriva vaš pogled, vam bo padla z oči. Vsi v organizacijo Zveze rudarjev Jugoslavije! V roke pa »Delavsko Politiko«, »Delavca« in »Ljudski glas« in videli boste, kako hitro bodo znali vaši gospodarji vse jugoslovanske socialne zaščitne zakone. Vi rudarji boste pa postali nov člen v verigi tistih, ki hočejo odpraviti to preračunano krizo in ustvariti boljše čase za proletarijat. Čitaj, organiziraj se in postal bodeš svoboden človek! — Družnost! **Rudar.**

Avstrijska amnestija posledica slabosti režima

Na Poljskem je pomilostil režim nad 30.000 političnih »zločincev«, ki jih je zapiral prej fašistični Pilsudskijev režim. Pri zadnjih volitvah, ki so se vršile po nedemokratičnem volilnem redu, je volilo le trideset odstotkov poljskih volilcev. To je bila lekcija režimu, ki se skuša oprati s pomilostitvijo.

Tudi avstrijska vlada je za božič izdala pomilostitev samo za obsojence zaradi februarskega upora. Vlada pa ni storila tega zaradi ljubezni ali pravičnosti do socialnih demokratov, ki so branili republiko, ampak zaradi svojih notranjih in zunanjepolitičnih težkoč. V tem pogledu ima največ zaslug angleški tisk, ki je sproti ožigosal barbarstvo proti socialnim demokratom in delavska stranka, ki je poslala na Dunaj svoje zastopnike, da v brk povedo režimu, da tako ne pojde dalje. Zaradi tega javnega mnenja in posredovanja delavske stranke Avstrija ni dobila v Angliji posojila, zlasti tudi ne, ker se ni hotela priključiti sankcijam proti Italiji.

Iz zaporov so najbrže izpuščeni vsi naši sodrugi in sodružice, razen 16 obsojencev. Mednarodno socialistično gibanje pa zahteva, da se razširi pomiloščenje na vse obsojence. Tudi ti so branili na barikadah avstrijsko ustavo in republiko, do česar so bili po vsej morali opravičeni. Pomilostiti pa je treba tudi one stotine obsojencev, ki so bili obsojeni na dolgoletno ječo, ki so po zadušenem uporu »ilegalno« širili socialistični tisk in se borili proti črno-rumeni kontrarevoluciji. Pomilostiti je treba tudi one, ki se ob raznih pretvezah nahajajo že mesece v preiskovalnem zaporu. Mnogo jih je, ki sploh ne vedo, zakaj jih je režim oropal svobode.

Trije angleški laburisti pod vodstvom s. Greenwooda zahtevajo, da se dovoli povratek vsem šucbundovskim emigrantom. Ne mislijo pa pri tem na voditelje, ki so v emigraciji, ker ti ne potrebujejo milosti avstrijske vlade.

Če avstrijska vlada vse to stori, potem bo šele mogoče govoriti o pravi amnestiji. Poleg vsega tega pa se mora dovoliti popolna svoboda, ker ne gre, da bi režim te ljudi dalje preganjal in mučil. Z vsem tem bi bil popravljen šele majhen del grozne krivice nad avstrijskim narodom in republiko.

Avstrijska vlada je primorana, da vse to izvede. Obračun z malimi ljudmi še nadaljevati, ko je osvobodila nekaj voditeljev že prej, bi v inozemstvu zbudilo najhujšo nejevoljo. Sedaj sta osvobojena tudi voditelja šucbunda Löw in Eifler, ki sta bila pred mesecem dni obsojena vsak na 15 let ječe.

Avstrijski politiki iščejo stikov tudi s Čehoslovaško. Kancler dr. Schuschnigg pojde predavat v Prago industrijski zvezi in listi se ogrevajo za zbližanje s čehoslovaško republiko. Predpogoj za to zbližanje mora biti poprava storjenih krivic in uvedba demokracije, ker do sedanjega režima, ki se krha, republika ne more imeti pravega zaupanja.

Velevažen je preokret v Avstriji. Toda preokret napol pota še ni izpremenba. Razvoj v Avstriji pa nas prav drastično poučuje, da so avtoritativni režimi razkrajajoči element v družbi.

Celjsko pismo

Celje, dne 5. I. 1936.

Priprave za razne prireditve so nas zadržale, da iz Celja že dalje časa nismo nič za javnost napisali. Zato bomo danes nekoliko daljši, kar naj nam čitatelji oproste.

*

Akcija za pridobivanje novih naročnikov »Delavske Politike« je bila izvedena pri nas na ta način, da smo organizirali podrobno delo. Kako se bo končno obneslo, bomo še poročali. Vendar so se pa nekateri posamezniki že do sedaj zelo iskazali. Eden izmed njih je tekom decembra zbral sam že 21 novih naročnikov. Zbira pa še naprej, tako, tudi drugi. Razvila se je pravcata tekma in celjska uprava se je zato odločila predložiti upravništvu predlog, da se razpišejo nagrade za tiste, ki bodo nabrali največ naročnikov, do konca januarja, ki bodo plačali za tri mesece. Prva nagrada bi znašala vrednost Din 150, druga Din 100 in tretja Din 50. Zanesljivo pričakujemo, da se bodo naši zaupniki tudi tokrat izkazali.

*

Letos smo imeli priliko ogledati si božičnico, ki so jo organizirali v dvorani delavske zbornice naši tukajšnji gozdovniki. Slišali smo celo vrsto pesmi in deklamacij, ki so jih podajali žarečih lic mladeniči in mladenke tukajšnjega gozdovniškega rodu. Pri deklamacijah sta se zlasti izkazala Tonček Kos in mali Vodopivec. Otroci so vprizorili tudi igro »Sneguljčico« pod vodstvom Svetkove Danice, pri kateri so se škrateljčki prav posebno dobro zadržali, pa tudi Sneguljčica — Dragica Žlender — nas je presenetila s svojo ljubko igro. Izkazal se je tudi Gašper — Blasuto Pavel — v vlogi lovca. Največja senzacija prireditve so pa bili mali orgljičarji, dvanajst po številu, ki so tokrat prvič nastopili, pod vodstvom tov. Filača, ki mu je uspelo v kratkih par tednih izuriti svoj kor tako, da je že na tej prireditvi zaigral tri ljubke pesmi. Filaču na uspehu najlepše čestitamo. Prireditev sama na sebi je bila ljubka in topla, kakršno zna pač prirediti mladina iz industrijskega naselja, polna vere v človeško bodočnost.

*

Na Silvestrov večer so se pa izkazali naši »Zarjani«. Uvodoma so priredili dva kratka igrokaza, od katerih je zlasti prvi: »Potepuh in stražar« zelo dobro izpadel. Potepuh — Borštner — ima dobre igralske talente, le izgovarjavo jezika bo treba temeljito popraviti. Stražar — Jošt — je svojo vlogo dobro podal. Igrokaza sta vzbudila med poslušalci mnogo dobre volje, kar je za tak večer jako primerno. Opolnoči je spregovoril nekaj prigodnih besed s. France Svetek, ki je voščil vsem navzočim srečno novo leto, v imenu celjskega delavskega pokreta. Prireditev je bila vrlo dobro obiskana in jako dostojna in animirana.

*

Ko smo že ravno pri prireditvah vam izdam še eno tajnost od senzacije, ki jo pripravlja smuška sekcija S. K. Olimpa za sredino februarja. Vršila se bo smučarska prireditev, na katero bodo povabljeni gostje, predvsem v smučarskih in turistovskih dresih. Nekaj točk te prireditve bo povsem senzacijonalnih. Nastopili bodo mali orgljičarji, za kar vlada že največji interes, saj jih večina našega občinstva še sploh ni slišala. Baje bodo nastopili celo lutkarji. Po skrivnih potih smo pa zaznali, da je vodstvo prireditve povabilo malega Berdajsa iz Ljubljane, ki je znan umetnik na harmonike — saj je igral že v radiu — da bo na prireditvi zaigral nekaj toplih in okroglih. Načelnik sekcije Zadravec pripravlja tudi nekaj cvetk za smeh iz planinskega sveta. Večino točk, s katerimi nas nameravajo presenetiti, pa sploh ne smemo izdati, videli in slišali jih bodo le tisti, ki si bodo v pravem času oskrbeli vstopnice. Točil se bo menda celo Kebrov hruševec, poleg drugih sladkosti.

Guštanj

O zavisti. V prejšnjih številkah »Delavske Politike« smo pojasnili vlogo krščanskih in nacionalnih »borcev« v jeklarni, zlasti tistih, ki si za svoje pravice niti pred ravnatelja ne upajo stopiti. Sedaj pa naj še na kratko odgovorimo »staremu kovinarju« na njegov očitek, »da je naš član napravil velik šunder, ker je njih član zaslužil nekaj kovačev več«. Ta zadeva je taka-le: P. J. je posestnik in gostilničar ter član krščanskih socialcev, A. F. je pa naš član in živi samo od tega, kar si prisluži s svojim delom. Oba delata oz. sta delala v eni skupini. Nekega dne je mojster naročil P. J., da naj sporoči ostalim sodelavcem, da naj naslednjega dne ne hodijo na delo, ker ni dela. P. J. pa je svojim sodelavcem rekel, da naj drugi dan pridejo na dnevni šiht. Ko so prišli, jih je mojster skregal, češ, zakaj hodijo na delo, ko jim je pa po P. J. itak sporočil, da naj ostanejo doma. Ogorčen, ker je moral zastonj v tovarno, je A. F. rekel, zakaj bi ne bilo dela za delavce, če ga je pa celo za gostilničarje. To je bil ves »šunder«. V zvezi s tem pa trdi sedaj »stari kovinar«, da je glavni zaupnik začel s pobiranjem plačilnih listkov in pravi »čudno kaj ne«. Sedaj vsaj vemo, kdo ovira delo zaupnikov, kdo hujska delavce proti njim, češ, da naj ne dajo plačilnih listkov, ker jih bo glavni zaupnik pokazal ravnatelju in ko bo ta videl, kakšen zaslužek imajo delavci, jim bo takoj nekaj odščipnil. To je seveda velika oslarija. Saj računske listke izstavlja pisarna na podlagi plačilnih seznamov. Ravnatelju ni treba šele zbirati plačilnih listkov, da bi zvedel, koliko kdo zasluži. »Staremu kovinarju« povemo: »res je, da pobiramo listke samo zato, ker rabimo številke za nadaljno borbo za dosego boljše pogodbe«. Ti listki služijo kot podlaga za kontrolo mezdnih prilik v obratu. Taka kontrola je potrebna, ako naj organizacija pravilno usmeri svojo mezdno politiko. Vsak delavec, ki ima količkaj soli v glavi, ve in bi moral vedeti, da se s samim molitvenikom v roki ne da ničesar dokazati v borbi s podjetjem za boljši delavski obstoj. Pa četudi imaš krščanskega podjetnika pred seboj, moraš operirati le s številkami. To si naj omenjeni dopisnik in vsi njegove sorte zapišejo za uho. Ako hujska in sumniči iz podlosti, naj ga bo sram, ako iz neumnosti, potem naj po tem našem pojasnilu utihne. Med desetimi božjimi zapovedmi se nahaja tudi ena, ki pravi: ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega!

Kulturni pregled

Mariborska in ljubljanska knjižnica Delavske zbornice. Zadnjič smo priobčili poročilo o prometu ljubljanske knjižnice DZ. Približno tako se razvija tudi **mariborska** knjižnica Delavske zbornice, ki je v letu 1935 izposodila 37.400 knjig, to je 2.391 več kakor v prejšnjem letu. Od tega se je izposodilo (številke v oklepajih kažejo razmerje napram prejšnjemu letu): 13.574 (+ 658) slovenskih, 1.578 (— 146) srbohrvatskih, 21.943 (+ 1.883) nemških in 305 (— 4) knjig v drugih jezikih. Znanstvenih knjig se je izposodilo 1.708 (— 238); procent teh knjig je v Mariboru znatno zmanjši, ker je tam manjše število intelektualcev. — Novih članov se je vpisalo v mariborsko knjižnico 480, največ v januarju (65), najmanj v juniju (19). — Tako sta obe knjižnici naše Delavske zbornice v enem letu izposodili ljudem blizu **sto tisoč** knjig. — Poleg tega je prosvetni odsek Delavske zbornice oskrboval delavske organizacije s skioptičnimi predavanji in jim dajal moralno in materialno podporo.

Ribnica na Pohorju

Občni zbor Produktivne zadruge kamnosekov. Minulo nedeljo se je v prostorih gostilne Krivec vršil občni zbor Produktivne zadruge kamnosekov, katerega so se udeležili po večini vsi člani zadruge. Poročilo o poslovanju zadruge v preteklem letu je podal predsednik z. Pec, za kontrolo pa je poročal z. Pečovnik, ki je predlagal tudi razrešnico staremu odboru. Razvila se je obširna debata, v katero so posegli številni zadružniki, ki so temeljito razpravljali o delovanju in poslovanju zadruge. Po debati je bila soglasno podeljena staremu odboru razrešnica. Občni zbor si je izvolil tričlansko komisijo z nalogo, da sestavi kandidatno listo novega odbora, medtem pa sta o ciljih in nalogah zadružništva govorila ss. dr. Gojko Jelenc in Jelen iz Maribora. V novi odbor so bili izvoljeni naslednji zadružniki: predsednik Ocvirk Leopold, podpredsednik Uran Hinko, blagajnik Gradišnik Karl, odbornika Breznik Alojz, Skrlovnik Filip, v kontrolo pa Pungartnik Franc, Mithans Josip, Arnold Rudolf. Pod točko razno je občni zbor razpravljal tudi o nujni potrebi izobrazbe in je bil soglasno sprejet sklep, da se člani zadruge naročijo na »Delavsko Politiko«, naročnino pa bodo poravnali skupno potom zadruge, ki jim bo mesečno to vsoto odtegnila od mezde. — Občni zbor je končal v najlepšem redu, česar ne bodo baš veseli sovražniki zadruge, ki so bili mnenja, da bodo z intrigami zanesli med zadružnike razdor, s čimer bi logično sledil razpad zadruge, ki je mnogim v napotje. Člani zadruge so se razšli s trdnim sklepom, da bodo šli s podvojeno močjo na delo.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Podružnica Saveza metalskih radnika sklicuje za nedeljo, dne 12. t. m. s pričetkom ob 15. uri popoldne važno predavanje. Predavatelji pridejo iz Maribora. Delavci in delavke, pridite v čim večjem številu!

Fala

Predavanje. V nedeljo, dne 12. januarja se bo vršilo v gostilni g. Grahorja s pričetkom ob 14. uri popoldne važno predavanje. Predavatelji pridejo iz Maribora. Delavci, udeležite se predavanja polnoštevilno.

Murska Sobota

Strašna nesreča, katere žrtev je postal moj mnogoletni dobri prijatelj, šofer Lukašek vam je gotovo znana, pa je že za nami, pozabljena. Bolj važno za nas Sobočance je senzacija. Saj vendar ne more širša naša javnost iti kar tako preko vsega. Tudi na forme nekaj držimo. Na kraju nesreče so se drenjali filmski amaterji in amaterke, ki bi menda iz te nesreče radi napravili kar cel film kakor v Hollywoodu. Da se zadovolji tudi galerija, se je umetno skoncentrirala vsa jeza na te proklete železničarje. V javnem glasovanju se jih ima predati solznoogorčeni množici, da jih linča na Glavnem trgu. Plakati za to prireditev so baje že v delu.

JOSIP ŠKOF
MARIBOR
VETRINJSKA UL. 22

Soboslikar, črkoslikar, ličar in pleskar. — Moderno slikanje z moderno napravo.

Cene nizke!
Postrežba prvovrstna!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.